

Deze factsheet is in 2022 gepubliceerd door het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV). Verpact werkt aan een visueel geactualiseerde en inhoudelijk aangevulde versie die deze publicatie in 2026 zal vervangen. Raadpleeg voor de meest actuele informatie de website van Verpact.

FACTSHEET

Wetgeving voedselcontactmaterialen

Wetgeving voedselcontactmaterialen

mei 2022

Verpakkingen van levensmiddelen die direct in contact komen met het verpakte product, worden aangeduid als voedselcontactmaterialen. Deze mogen geen gevaar opleveren voor de gezondheid van mensen. De Europese Unie heeft hiervoor specifieke wetgeving opgesteld, die door de lidstaten in nationale wetgeving en maatregelen is vertaald. Maatregelen kunnen per land verschillen.

In deze factsheet geeft het KIDV meer informatie over de wetgeving en maatregelen die in Nederland van toepassing zijn op verpakkingsmaterialen voor voedingsmiddelen.

Wetgeving voedselverpakkingsmaterialen

Europese wetgeving

De Europese wetgeving is vervat in verordeningen en richtlijnen. Verordeningen zijn direct voor alle lidstaten van kracht; deze hoeven niet in nationale wetgeving te worden geïmplementeerd.

Richtlijnen moeten nog wel binnen een bepaalde termijn worden omgezet in nationale wet- en regelgeving; dit is meestal binnen twee jaar.

Naast verordeningen en richtlijnen kan de Europese wetgeving voor voedselverpakkingsmaterialen nog worden verdeeld in drie categorieën:

- Algemene maatregelen
- Materiaal-specifieke maatregelen
- Component-specifieke maatregelen

Algemene maatregelen

De algemene maatregelen zijn van toepassing op alle voedselcontactmaterialen, dat wil zeggen verpakkingen die direct in contact komen met voedingsmiddelen. In de algemene maatregelen staan generieke eisen en voorwaarden. Voor voedselverpakkingsmaterialen zijn er twee verordeningen met algemene maatregelen:

1. Verordening voedselcontactmaterialen ((EG) 1935/2004)

[Verordening \(EG\) 1935/2004](#) inzake materialen en voorwerpen bestemd om met levensmiddelen in contact te komen. Deze verordening is de basis voor de wetgeving voor voedselcontactmaterialen. De overige verordeningen en richtlijnen zijn te beschouwen als aanvulling op c.q. invulling van deze verordening. Artikel 3 in de verordening is van belang. Hierin zijn algemene eisen opgenomen die gelden voor alle materialen. Wanneer geen specifieke maatregelen voor bepaalde materialen of stoffen worden genoemd, dan gelden deze eisen in elk geval. Hierover is derhalve het volgende opgenomen:

"Materialen en voorwerpen, inclusief actieve en intelligente materialen en voorwerpen, dienen volgens overeenkomstig goede fabricagemethoden (good manufacturing practice, GMP) te worden vervaardigd, zodat zij bij normaal of te verwachten gebruik geen bestanddelen afgeven aan levensmiddelen in hoeveelheden die:

- a) voor de gezondheid van de mens gevaar kunnen opleveren;*
- b) tot een onaanvaardbare wijziging in de samenstelling van de levensmiddelen kunnen leiden, of*
- c) tot een aantasting van de organoleptische eigenschappen van de levensmiddelen kunnen leiden."*

2. Verordening fabricagemethoden ((EG) 2023/2006)

[Verordening 2023/2006](#) betreffende goede fabricagemethoden voor materialen en voorwerpen bestemd om met levensmiddelen in contact te komen. In deze verordening wordt beschreven wat er met de goede fabricatiemethoden wordt bedoeld. De exploitant van een bedrijf dat voedselverpakkingsmaterialen produceert moet vanuit de verordening onder meer zorgdragen voor een gedocumenteerd kwaliteitsborgingsysteem en een goed kwaliteitscontrolesysteem.

Materiaal-specifieke maatregelen

Sommige maatregelen zijn van toepassing op een specifiek materiaal. Voor dit materiaal is dan een verordening of richtlijn opgesteld. Vanuit Europa zijn onder meer voor [kunststoffen](#), [keramiek](#), rubber ([richtlijn 93/11 EEG](#) en [richtlijn 78/142 EEG](#)) en [geregenereerde cellulose](#) specifieke maatregelen van kracht. Voor bijvoorbeeld metalen of papier en karton zijn geen specifieke Europese maatregelen van toepassing.

De bekendste materiaal specifieke verordening is de [kunststofverordening](#). Kunststoffen, bedoeld voor voedselverpakkingsmateriaal, mogen in de Europese Unie alleen worden gebruikt indien ze aan

deze verordening voldoen. In de verordening staan onder meer eisen met betrekking tot de stoffen die worden gebruikt en de hoeveelheden waarin deze stoffen mogen overgaan van kunststof naar voedingsmiddel (de migratielimiet). Tevens staan in de verordening maatregelen over testen en de testomstandigheden. Voor kunststoffen moet een Declaration of Compliance (DoC, verklaring van overeenstemming) beschikbaar zijn. In artikel 15 van de kunststofverordening staat waaraan deze verklaring minimaal moet voldoen.

Component-specifieke maatregelen

Deze maatregelen hebben betrekking op een specifieke verbinding in één of meer voedselverpakkingsmaterialen. In een component specifieke verordening of richtlijn staan de voorwaarden waaronder een specifieke stof of ingrediënten mag worden gebruikt. Een voorbeeld hiervan is [Verordening \(EG\) 1895/2005 over epoxyderivaten](#). Deze verordening geeft bijvoorbeeld de voorwaarden voor het gebruik van Bisphenol A diglycidyl ether (beter bekend als Badge). Dit is één van de grondstoffen voor epoxyharsen, die worden gebruikt in blikcoatings. De stof kan via voeding in het lichaam komen en dit kan een gezondheidsrisico opleveren. Vandaar dat het gebruik met een specifieke verordening wordt gereguleerd.

Nationale wetgeving

De Europese wetgeving voor verpakkingen en verpakkingsafval wordt door de lidstaten omgezet in nationale wetgeving, zoals in Nederland met het [Besluit beheer verpakkingen](#), het [Landelijk Afvalplan](#) (LAP3) en de [Warenwet](#). Aanvullend op de Europese wetgeving kunnen de EU-landen ook zelf nog wetten maken die alleen in het betreffende land van toepassing zijn. Dit kan als gevolg hebben dat er nationale wetgeving van toepassing is op specifieke materialen waarop geen specifieke Europese wetgeving van toepassing is. Dit is bijvoorbeeld het geval voor papier en karton in onder meer Nederland, Kroatië, Italië en België (1). Vanuit Europese wetgeving hoeft papier en karton alleen te voldoen aan algemene maatregelen. De specifieke wetgeving per land gaat vaak over onderwerpen zoals te gebruiken stoffen, migratielimieten, test-eisen en de *Declaration of Compliance* (DoC, verklaring van overeenstemming) (1).

De nationale wetgever moet ervoor zorgen dat geen conflicterende regelgeving bestaat met Europese wetgeving. Indien er vervolgens Europese wetgeving komt, dan moet de wetgeving op nationaal niveau worden geschrapt of aangepast. Zie ook het [dossier](#) Wet- en regelgeving op de website van het KIDV.

Wetgeving duurzame voedselverpakkingsmaterialen

Voedselverpakkingsmaterialen die van bijvoorbeeld gerecyclede materialen of hernieuwbare grondstoffen zijn gemaakt, moeten aan dezelfde wettelijk eisen voldoen als virgin voedselverpakkingsmaterialen. Wanneer ze in contact komen met voedingsmiddelen, mogen géén stoffen vanuit de verpakking in het voedingsmiddel terechtkomen die schadelijk zijn voor de gezondheid. Ook mogen verpakkingen het voedsel niet veranderen van smaak, geur, kleur of stevigheid. De oorsprong van het materiaal maakt hierbij geen verschil; er moet aan alle wetgeving worden voldaan.

Op gerecycled kunststof is aanvullende Europese wetgeving van toepassing. De maatregelen zijn opgenomen in de [Kunststoffenverordening](#) over materialen en voorwerpen van gerecycleerde kunststof die bestemd zijn om met voedingsmiddelen in aanraking te komen. In deze verordening staat onder meer dat een toelating voor recyclingprocessen moet worden aangevraagd bij de European Food Safety Authority (EFSA). Het is dus alleen toegestaan om gerecyclede kunststoffen in voedselverpakkingsmaterialen te gebruiken van een toegelaten recyclingproces. Aan deze recyclingprocessen worden extra eisen gesteld met betrekking tot goede fabricagemethoden en het voorkomen van contaminatierisico's. Daarbij moeten gerecyclede kunststoffen in voedselverpakkingsmaterialen voldoen aan de zogeheten ingangseis; dit wil zeggen dat 95 procent van het gerecyclede kunststof bij het eerdere gebruik al geschikt was voor voedselcontact.

Verantwoordelijkheden

Zowel de producent als de afnemer/gebruiker van voedselverpakkingsmaterialen moet voldoen aan de geldende wetgeving. Zo moet de producent van het voedselverpakkingsmateriaal aantonen dat aan de wetgeving wordt voldaan; dit kan bijvoorbeeld door migratietesten uit te voeren of op basis van een literatuurstudie. De resultaten hiervan worden verwerkt in een Declaration of Compliance (DoC, verklaring van overeenstemming), indien wettelijk verplicht, of in adequate documentatie. De verklaring van overeenstemming en/of adequate documentatie dient door de producent van het materiaal te worden verstrekt aan de afnemer/gebruiker. Degene die hiermee voedsel verpakt, dient deze documentatie te bewaren. Dit mag ook digitaal. Ook dient degene die het materiaal toepast of voorwerp gaat verhandelen, te controleren of het geschikt is voor het betreffende voedingsmiddel en toepassing (2).

Tot slot

Het KIDV heeft deze factsheet opgesteld in samenwerking met Riskplaza. Riskplaza is een databank met informatie over de voedselveiligheid van ingrediënten, evenals maatregelen om de voedselveiligheidsgevaaren te beheersen.

Aan het samenstellen van de tekst is de grootst mogelijke zorg besteed; zie ook het overzicht van de geraadpleegde bronnen. Aan de teksten kunnen geen rechten worden ontleend.

Heeft u na het lezen van de factsheet nog vragen, stel die dan in de [Vraagbaak](#) op de website van het KIDV.

Interessante links

- [Verpakkingsmaterialen | Voedingscentrum](#)
- [Food contact material applications: regulations and guidance | EFSA](#)
- [Food contact materials | European Commision](#)
- [Voedselcontactmaterialen | Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport](#)
- [Website met wetgeving Nederland | Overheid.nl](#)
- [Website met wetgeving Europa | Eurlex](#)

Bibliografie

1. Simoneau C, Raffael B, Garbin S, Hoekstra E, Mieth A, Alberto Lopes J, et al. Non-harmonised food contact materials in the EU. Publications Office of the European Union. 2016.
2. Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Documentatieverplichtingen verpakkingen en gebruiksartikelen voor levensmiddelen informatieblad. [Online].; 2014 [cited 2021 mei 25. Available from: <https://www.nvwa.nl/documenten/consument/eten-drinken-roken/contactmaterialen/publicaties/documentatieverplichtingen-verpakkingen-en-gebruiksartikelen-voor-levensmiddelen-informatieblad>.

KIDV-factsheets Voedselveiligheid

Deze factsheet maakt deel uit van een serie factsheets van het KIDV over voedselveiligheid. Er zijn factsheets over de volgende onderwerpen:

- Minerale oliën in verpakkingen
- Bisfenol A in verpakkingen
- Microplastics in verpakkingen
- Zware metalen in verpakkingen
- NIAS – Niet opzettelijk toegevoegde stoffen
- Wetgeving voedselcontactmaterialen

Zie ook onze [dossierpagina over Voedselveiligheid](#) op de website van het KIDV.